

Luonnontuotealan ammatillisen koulutuksen kehittämistarpeet

Juha Rutanen

Luonnontuotealan
teemaryhmän sihteeri,
Helsingin yliopisto,
Ruralia-instituutti,
Seinäjoki /
Suomen luontoyrittäjäyys-
verkosto ry

MAASEUTUPOLITIIKAN
YHTEISTYÖRYHMÄ

Luonnontuoteala kasvaa, kehittyy ja monipuolistuu

- Hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien asioiden ja mahdollisuuksien merkitys kasvaa
- Raaka-aineitten valikoimat ja käyttötarkoitukset monipuolistuvat: hoitoja, ravintolisiä, kosmetiikkaa...
- Erikoistuotteiden ja -osaamisen merkitys kasvaa
- Kehittyvää mikroyrittäjyyttä ja teollisuutta
- Jalostus- ja yhteistyöketjut pitenevät ja monipuolistuvat
- Sosiaalisen toiminnan merkitys kasvaa edelleen, asiakaspalvelu, verkostoituminen, toimialojen yhteispeli
- Teknologian ja osaamisen hyödyntämisen merkitys kasvaa

Luonto- ja ympäristöalan yleistä ammattitaitoa

- Asiakaspalvelutaidot
- Kielitaito
- Yhteistyötaidot, verkostoituminen ja palveluiden käyttö
- Tuotekehitystaidot
- Asiakaslähtöisyys, sitoutuminen mm. aikatauluihin
- Ympäristöosaaminen, kestävä toiminta
- Yrittäjämäinen asenne, taloudellinen ajattelu
- Tekniset valmiudet
- Vahva luonto-osaaminen (erityisaloilla)

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto uudistunut I

- Uudet tutkinnon perusteet käyttöön syksyllä 2009
- Kaikille yhteinen peruspohja: Kestävällä tavalla toimiminen (30 ov)
- Luontoalan koulutusohjelmassa/osaamisalalla luonnonvaratuottaja -tutkintonimike, myös luonto- ja ympäristöneuvoja -tutkintonimike sivuaa alaa
- Luonnonvaratuottaja työskentelee luonnontuotealan raaka-aineen keruun, viljelyn ja jatkojalostuksen töissä
- Suoritus ammatillisessa peruskoulutuksessa tai näyttötutkintona
- Tutkinnonosissa monipuolisuutta ja valinnaisuutta, mahdollisuus suuntautua tai kehittää monialaosaamista
- Paikallinen tutkinnon osa tai osa muusta ammatillisesta tutkinnosta lisää vaihtoehtoja

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto uudistunut II

Ammattitaitovaatimuksia muun muassa:

- Luonnon ja luonnontuotteiden tuntemus
- Keruu, raaka-aineiden lajittelu ja jatkokäsittely sekä jatkojalostus
- Luonnontuotteiden esittely ja markkinointi
- Käytännön työmenetelmien ja -välineiden osaaminen
- Laitteiden turvallinen ja ergonominen käyttö
- Yhteistyötaidot

Perustutkinnon tutkinnonosia

Luonnonvaratuottajalle pakollinen

- Luonnontuotteiden tuottaminen, (20 ov)

Valinnaisia mm.

- Luonnontuotekasvien viljeleminen, (10 ov)
- Luonnonkoristemateriaalien kerääminen ja tuotteistaminen, (10 ov)
- Hyvinvoinnin tuottaminen luonnontuotteiden avulla, (10 ov)
- Luonnontuotteiden jatkojalostaminen, (10 ov)

(Opintoviikkomäärä vain ammatillisessa peruskoulutuksessa, ei näyttötutkinnossa)

Luonnontuotealan ammatillisen koulutuksen kehitystarpeita

- Tutkinnon perusteet vanhat, at v. 2002 ja eat 1995
- Päivittämistarvetta, syytä kokonaistarkasteluun
- Toimialalla tarvitaan lisää tietoa tutkinnoista ja osaamisesta, mihin sijoittuvat
- Opintopolku ja suhde perustutkintoon vaatimuksissa
- Toimialan kehittyminen ja uudet muodot
- Erikoistumismahdollisuudet valinnaisuutta lisäämällä
- Toimialan ja sen yritysten tarpeiden mukaisia tutkinnonosia: lisää yritysten kiinnostusta
- Lisää kosketuspintaa työelämään
- Yritysmäiset ja teolliset toimintatavat (mm. koneet ja työtilat) vahvemmin esille yhteistyön avulla

Luonnontuotealan ammattitutkinto

- Tutkinnon perusteet vuodelta 2002
- Sisältää luonnontuotealan neuvojakoulutuksen, mutta palautteen perusteella tutkinnon suorittaneita ei tunnisteta toimialalla: lisää työelämäyhteyksiä
- Nykyisin laaja peruspaketti: valinnaisten tutkinnonosien lisääminen parantaisi erikoistumismahdollisuuksia, kohdennettavissa paremmin mm. yritysten tarpeisiin
- Onko kaikilta osin sisällöltään ja vaatimuksiltaan linjassa perustutkinnon kanssa, esim. liiketoimintaosaaminen
- Voisiko yritystoiminta- ja markkinointiosiot yhdistää?
- Onko hunajantuotanto -osa enää tarpeen, mehiläistarhaajilla on oma tutkintonsa

Keruutuotetarkastajan erikoisammattitutkinto I

- Tutkinnon perusteet vuodelta 1995
- Merkittävä rooli alan tähänastisessa kehityksessä
- Tutkinto tunnetaan hyvin, sijoittuminen koulutukseen, neuvontaan, kehitystyöhön ja tutkimukseen, osa harrastajia
- Taustalla talteenoton edistäminen, poimija- ja neuvojakoulutus sekä luonnontuotteiden myrkyttömyys
- Lajintunnistuksella merkittävä rooli, tarvetta nykyisinkin
- Muiden tutkinnon osien (Keruutuotteiden hyötykäyttö sekä Opastus ja koulutus) sisältöä pidetään vaatimattomana yrittäjille ja muille alalla jo toimiville sekä perus- ja ammattitutkintoon verrattuna

Keruutuotetarkastajan erikoisammattitutkinto II

- Tuotannollista toimintatapaa ja valinnaisuutta toivottiin vahvemmaksi
- Toteutusta ja näyttöjä lisää käytännön työtilanteissa
- Tarvetta alan tuotannon, tuotekehityksen ja yritystoiminnan erikoisosaamiselle, tulisiko tämän olla suuntautumisvaihtoehtona lajintunnistuksen rinnalla?
- Mahtuuko/sopiiko tämä tämän tutkinnon alle?
- Lajintunnistuksen laajuutta ja lajivalikoimaa syytä miettiä, onko laajuusvaatimus eroteltavissa suuntautumisen mukaan?
- Merkittävä osa listatuista lajeista ei esiinny Itä- tai Pohjois-Suomessa, tulisi olla valittavissa paikallisia lajeja
- Uudistamistarpeista oltu yhteydessä Opetushallitukseen, resurssien niukkuus hidastaa?

Luonto- ja ympäristöalan koulutuksen kehittämisstrategia

- OPH:n rahoittama valtakunnallinen hanke käynnistynyt, toteuttaa 2009-2011 Päijät-Hämeen koulutus konserni / Koulutuskeskus Salpaus (Jarno Räsänen)
- Yhteistyötahoja mm. oppilaitokset, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, toimialajärjestöt, teemaryhmät
- Tavoitteena kehittää alan ammatillista koulutusta sekä oppilaitosten yhteistyötä, erikoistumista ja työnjakoa
- Hanke sisältää **vetovoimakampanjaosion**: materiaalien ja tutustumisretkien avulla lisää koulutuksen tunnettuutta ja kiinnostusta peruskoulua päättävälle, opoille ja yrittäjille
- Lisätietoa oppilaitoksiin piakkoin

Luonnontuotealan teemaryhmä

- Luonnontuotealaa kokoava, koordinoiva ja kehittävä asiantuntija- ja yhteistyöelin
- Teemaryhmän puheenjohtaja, professori **Oiva Nissinen**, puh. 045 110 3800, oiva.nissinen@pp.inet.fi
- Teemaryhmän sihteeri, projektipäällikkö **Juha Rutanen**, Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti / Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki, puh. 040 5737 568, juha.rutanen@helsinki.fi

www.luontoyrittaja.fi/luonnontuoteala